



มิติทางวัฒนธรรมในงาน สังคมสงเคราะห์เชิงบูรณาการ กับสันติภาพในสังคมไทย

ปฐมาภรณ์ บุษปธำรง*
ภาควิชาสังคมศาสตร์และ
การเมือง ราชบัณฑิตยสถาน

คำสำคัญ : วัฒนธรรม, สังคมสงเคราะห์เชิงบูรณาการ, สันติภาพ, สังคมไทย

ในปัจจุบันสังคมไทยเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอันสืบเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ อาทิ การเปลี่ยนแปลงทางประชากรอันสืบเนื่องมาจากการพำนักและการทำงานของคนต่างชาติในประเทศไทย ความต้องการของเด็กทั้งไทยและต่างชาติในการได้รับความคุ้มครองทางสังคมตลอดจนหันตภัยธรรมชาติ เช่น คลื่นสึนามิอันส่งผลให้ผู้รอดภัยอันประกอบด้วยคนไทยและต่างชาติต้องการความช่วยเหลือและฟื้นฟูสภาพจิตใจและร่างกาย สังคมไทยปัจจุบันเป็นสังคมที่มีความหลากหลายในด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรม ปัญหาความรุนแรงในภาคใต้ เป็นต้น การอยู่ร่วมในสังคมเดียวกันของประชากรที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมอาจก่อให้เกิดการแบ่งแยกทางสังคมตามมา หากปราศจาก

การสร้าง ความเข้าใจร่วมกันและความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาความเป็นอยู่และสังคม ศาสตร์ทางสังคมสงเคราะห์เป็นศาสตร์แห่งการให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ในเชิงบูรณาการ ดังนั้น การพัฒนาทางสังคมสงเคราะห์เชิงบูรณาการ โดยนำมิติทางวัฒนธรรมมาเป็นฐานแนวคิดและการปฏิบัติเพื่อสันติภาพในสังคมไทย โดยมุ่งเน้นที่กระบวนการให้ความช่วยเหลือตามหลักการและจรรยาบรรณในงานทางสังคมสงเคราะห์ก่อปรกับการเสริมสร้างความเข้าใจในความแตกต่างของฐานวัฒนธรรม และการเรียนรู้ข้ามพรมแดนทางวัฒนธรรม ตลอดจนการลดปัญหาความขัดแย้งในกลุ่มประชากรต่าง ๆ และความรุนแรงในเชิงโครงสร้างควรได้รับการส่งเสริมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

อาจกล่าวได้ว่าหัวใจของงาน

สังคมสงเคราะห์ คือ การหล่อหลอมจิตวิญญาณของปัจเจกชน ในวิถีที่เป็นไปเพื่อการเสริมสร้างเจตจำนงของปัจเจกชนและสลายข้อขัดแย้งของปัญหาอันอาจมีรากฐานมาจากการปฏิเสธในความแตกต่างของบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและการส่งเสริมความเป็นธรรมและความเป็นเอกภาพทางสังคมภายใต้ฐานวัฒนธรรมอันหลากหลาย

แม้ว่างานสังคมสงเคราะห์ได้มีพัฒนาการมาจากการให้ความสงเคราะห์แบบให้เปล่าและความเอื้อเฟื้อ ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้งานสังคมสงเคราะห์มีพัฒนาการทางแนวคิดทฤษฎีในเชิงสหวิทยาการโดยการบูรณาการ องค์ความรู้ในสาขามนุษยศาสตร์และ

* หัวหน้าสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเซีย



สังคมศาสตร์ อาทิ จิตวิทยา สังคม-วิทยา มานุษยวิทยา รัฐศาสตร์ โดยเน้นที่เหตุปัจจัยเงื่อนไขที่ทำให้บุคคลกลุ่ม ชุมชนพัฒนาตนและศักยภาพเพื่อการลดทอนปัญหาที่ตนประสบอยู่ซึ่งรวมถึงปัญหาอันโยงใยถึงระดับโครงสร้างทางสังคม งานสังคมสงเคราะห์จึงเป็นกระบวนการเชิงวิชาชีพในการให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์โดยให้คุณค่าของความ เป็นมนุษย์

ในปัจจุบันงานสังคมสงเคราะห์ ได้อิงรากฐานทางแนวคิดทฤษฎี สังคมสงเคราะห์เฉพาะราย สังคมสงเคราะห์กลุ่มชน สังคมสงเคราะห์ ชุมชน โดยมีรูปแบบงานสังคมสงเคราะห์แบบผสมผสาน ได้แก่ สังคมสงเคราะห์แนวอัตถิภาวนิยม สังคมสงเคราะห์แบบพิทักษ์สิทธิ์ อย่างไรก็ตาม สภาพปัญหาทางสังคมในสังคมไทยยังคงปรากฏอยู่หลายรูปแบบด้วยกันในปัจจุบัน และแนวโน้มมิติของสภาพปัญหามีรากฐานมาจากความแตกต่างในวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลต่างกลุ่มต่างวัฒนธรรมต่างวิถีคิดอันเชื่อมโยงกับระบบโครงสร้างของสังคมไทย ดังนั้น การบูรณาการงานสังคมสงเคราะห์ โดยอาศัยมิติทางวัฒนธรรมในการพัฒนาแนวคิด และการปฏิบัติงานในระดับจิตสำนึกของบุคคล ครอบครัวและชุมชนจะช่วยบรรเทาสภาพปัญหาทางสังคมได้

วิธีการหนึ่งที่ดีเป็นตัวอย่างของการพัฒนางานสังคมสงเคราะห์

เชิงบูรณาการ คือ การนำกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ซึ่งรวมถึงการศึกษาหาข้อมูลจากบุคคล ครอบครัว กลุ่มและชุมชนที่ต้องการความช่วยเหลือ การวินิจฉัยหรือประเมินปัญหาซึ่งครอบคลุมการพิจารณาระบบ ค่านิยม วัฒนธรรม ความเชื่อ ลักษณะของบุคคล ครอบครัว กลุ่ม ชุมชนนั้น ๆ การวางแผนให้ความช่วยเหลือโดยการสำรวจทรัพยากรที่มีในบุคคล ในครอบครัว กลุ่ม ชุมชน มาใช้ในการพัฒนาเครือข่ายทางสังคมโดยใช้ฐานทางวัฒนธรรมโดยความหมายของเครือข่ายทางสังคมประกอบไปด้วยพัฒนาเครือข่ายผ่านระบบที่ไม่เป็นทางการซึ่งอาจมีการรองรับโดยฐานทางวัฒนธรรมอันหลากหลาย

การสนับสนุนด้านวัตถุ การบริการชุมชน ข่าวสารข้อมูล การให้คำแนะนำและความช่วยเหลือถือฤดูแลงมือให้ความช่วยเหลือ ทั้งในภาวะวิกฤตและการช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระยะยาวการติดตามประเมินผลและการสิ้นสุดในการให้ความช่วยเหลือ

การพัฒนาฐานทางวัฒนธรรมในงานสังคมสงเคราะห์อาจกระทำโดยผ่านสถาบันพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ สถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของการพัฒนาเครือข่ายทางสังคม สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันสังคมพื้นฐานอันหล่อหลอมพัฒนาและให้การดูแลเด็กอย่างทั่วถึง การทำความเข้าใจใน

ระบบครอบครัวในมิติทางวัฒนธรรม เป็นการศึกษาถึงระบบค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรมในครอบครัว ผู้รับบริการตลอดจนวิเคราะห์สภาพปัญหาของครอบครัวและแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาภายใต้บริบททางวัฒนธรรมโดยให้คุณค่าในตัวบุคคลที่แสวงหาความช่วยเหลือและครอบครัว

นอกจากสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน สถาบันทางเศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนสถาบันทางการศึกษาซึ่งมีบทบาทอย่างสูง ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชนในปัจจุบันระบบการศึกษาประกอบไปด้วยระบบไทยและระบบนานาชาติ การเชื่อมโยงและพัฒนาระบบเครือข่ายควรได้มีการคำนึงถึงการประสานระบบโรงเรียนให้ครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งนี้ รวมถึงการส่งเสริมบทบาทขององค์กรชุมชน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้นำท้องถิ่น สถาบันทางศาสนา เป็นการเคารพในระบบความเชื่อ ค่านิยมพื้นฐาน ภายใต้สถาบันทางศาสนา ซึ่งเป็นทรัพยากรทางชุมชนอันทรงคุณค่า การพัฒนาระบบเครือข่ายทางสังคมควรเชื่อมโยงกับฐานคิดและความเชื่อทางศาสนาของแต่ละชุมชนและใช้สันติวิธีในการพัฒนาระบบเครือข่าย

เอกสารอ้างอิง

กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ. ๒๕๔๐, บทสังเคราะห์สถานการณ์คนข้ามชาติและ



ทางเลือกนโยบายการนำเข้าแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. ๒๕๔๐.

Families and Survivors of Tsunami Project (FAST). <http://www.fastproject.net>. 2004.

Hepworth, Dean H. and Jo Ann Larsen. **Direct Social Work Practice: Theory and Skills.** Second Edition. Chicago, Illinois : The Dorsey Press, 1986. 12-25.
Rank, Otto. Art and Artists. **Art and Artist: Creative Urge and Personality**

De-velopment. New York, U.S.A. : W.W. Norton & Company, 1989.
Social Development Issues: Alternative Approaches to Global Human Needs. International Consortium for Social Development (ICSD), U.S.A. : Lyceum Books, Inc. (Series).

หลักเกณฑ์การเว้นวรรคระหว่างเครื่องหมายต่าง ๆ

ในการเขียนหรือพิมพ์หนังสือไทย มีหลักเกณฑ์ในการเว้นวรรคระหว่างเครื่องหมายต่าง ๆ ดังนี้

๑. เว้นวรรคเล็กน้อยหน้าและหลังเครื่องหมายไปยาลใหญ่ (ฯลฯ) ไ้ม้มก (๓) เสมอภาคหรือเท่ากับ (=) ทวิภาค (:) วิกษภาค (-) และเครื่องหมาย + ที่ใช้ในทางภาษา (มิใช่เครื่องหมาย + ที่ใช้ในทางคณิตศาสตร์)

- ตัวอย่าง (๑) เขาเจริญพุทธคุณว่า อิติปิ โส ฯลฯ ภควาติ
(๒) วันหนึ่ง ๆ เขาทำอะไรบ้าง
(๓) อเปหิ = อป + เอหิ
(๔) กฤษณา : กฤษณาสอนน้อง แบบเรียนกวีนิพนธ์
(๕) ในการจัดสัมมนาครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมการสัมมนา ได้แก่ :-
ราชบัณฑิต
ภาคีสมาชิก

๒. เว้นวรรคเล็กน้อยหน้าและหลังเครื่องหมายอัฒประกาศเปิด (“) และวงเล็บเปิด (

- ตัวอย่าง (๑) สถานภาพของสตรีในสังคมอินเดียในอดีตมีลักษณะคล้าย “เกอวัลย์” หรือบางทีก็ดูคล้าย “กาฝาก” เพราะสตรีไม่สามารถพึ่งตนเองได้
(๒) มนุษย์ได้สร้างโลภะ (ความโลภ) โทสะ (ความโกรธ) และโมหะ (ความหลง) ให้แก่ตัวเองทั้งสิ้น

๓. เว้นวรรคเล็กน้อยหลังเครื่องหมายจุลภาค (,) อัฒภาค (;) อัศเจรีย์ (!) ไปยาลน้อย (๔) อัฒประกาศปิด (”) และวงเล็บปิด)

- ตัวอย่าง (๑) พระพุทธ, พระธรรม, พระสงฆ์ เป็นรัตนะ ๓ ของพุทธศาสนิกชน
(๒) ชีวิตของตนเป็นที่รักฉันใด ชีวิตของผู้อื่นก็ปานนั้น; สัตบุรุษเอาตนเข้าไปเทียบดังนี้ จึงกระทำความเมตตากรุณาในสัตว์มีชีวิตทั่วไป
(๓) โอ๊ย! มาไม่ทันรถอีกแล้ว
(๔) สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
(๕) หลังเครื่องหมาย ” ดูตัวอย่างในข้อ ๒ (๑)
(๖) หลังเครื่องหมาย) ดูตัวอย่างในข้อ ๒ (๒)

หลักเกณฑ์นี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ แต่บางครั้งอาจเว้นวรรคหรือไม่เว้นวรรคก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เขียน